

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo l gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem Mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Gnoj v vinogradarstvu!

Do zdaj gnojilo se je po dolenjskih vinogradih prilično kaj malo. Speljavali so žitne pleve, koruzne storžke ter koruznico in kaj malega plastja v vinograde. To se je med trte raztrosilo, ter pri okopavanji trt podkopalo, in reklo se je: trtam smo pognojili. Dosti taka pognojitev ni izdala, dosti ni mogla izdati; ali nekaj pa je le vendar, sicer bi se opustila. V prihodnosti pa na tako gnojitev ni misliti več ne smemo. Ameriška trta cepljena nam bode rodila le pri pravi gnojitvi z živinskim gnojem, ali pa vsaj s tvarinami, katere imajo malo, ali pa kar nič slabšo redilnost kakor živinski gnoj. Z grubanjem si ne bomo smeli več pomagati. Za to je pač neobhodno potrebno, da vsak, kdor se loti saditi ameriške trte, tudi pomisli, kje da bode za nje gnoj vzela.

Gnoja se pridobi skorej v slehernem gospodarstvu dandanašnji le toliko, kolikor ga je treba za poljedelstvo, da — navadno ga še za to zmanj-

kuje. Kje torej v prihodnosti jemati ga še za trte? Tam kjer ga jemljejo Vipavci že zdavno — na gnojnišču. Tudi Vipavci nekdanj niso gnojili svojih vinogradov z živinskim gnojem, ampak le s trato, rušo, katero so okolo vinogradov nakopali, ter jo v nje zvozili ali znosili, in k trtam pokopali.

Ko je pričel pokojni župnik, zlatega spomina, gospod Matija Vrtovec, prvi trtam s pravim živinskim ali hlevskim gnojem gnojiti, so se mu sosede kar posmehovali. „Šentvidski župnik je znorel, k trtam je začel gnoj devati“. Tak glas je šel po celem vipavski dolini od ust do ust. Ko so se pa Vipavci prepričali, kako velikansko je storil gnoj trte rodovitne, ponehal je posmeh popolnoma, — začeli so g. župnika posnemati. In dandanašnje se slehrni Vipavec, prej ko trto z nova nasadi, vpraša, s čem jej bodem pa gnojl? In tako se moramo sprijazniti pač tudi Dolenjci v prihodnosti z mislijo, da je neobhodno potrebno, tudi trti z živinskim gnojem postreči, gnojiti. Kolikor le mogoče več živine bode potrebno rediti, v ta namen kjer le mogoče, kako njivo v travnik

PODLISTEK.

Mihec Dugolin in Metka Tepka.

(Predpustna črtica; spisal — è).

(Konec.)

Ejej, takove ženitnine pa ni še videla ponosna Zabja dolina! Bogati Orehek je sam vse oskrbel in bil starešina, a prirejeno je bilo vse v njegovi prostorni hiši. Da ste videli svatove, ko so šli v cerkev in iz cerkve. Spredaj je raztegoval Škopnikov Matevžek veliko harmoniko, katere prijetni glasovi so se na daleč razlegali in tako nekako peli:

„Poglejte na cesto
Tam fantič moj gre,
Ma šopek na glavi
Pa kratke lase! Juhé!“

in zavriskali so svatovi, da je odmevala gora in vas, harmonika je pa nadaljevala:

„Je bela ko mleko
Rudeča ko kri,
Zaljubljeno gleda,
Na smeh se drži!“

In zopet so vriskali svatovi, a mladi Orehkov Matiček spustil je v zrak strel, kateri se je na daleč razlegal.

Pa bilo je tudi nekako tako, kakor je pela harmonika, ker je bilo veselje pogledati mladi parček. Nizka, okrogla Metka bila je kakor mušnica v gozdu, toliko rudečega je bilo na njej, a poleg nje stopal je z velikim šopkom na glavi ponosno in veselo naš Mihec Dugolin. A za njimi oče starešina, zgovorni Orehek, svatovi, kakor da si jih iz škatljice spustil, a kaj bi tajil, tudi jaz sem bil med njimi in to lahko povém, da nisem bil jaz najzadnji, saj me poznate, da sem fant od fare. kakov ga je treba čakati daleč na okolo. Ojój in ko smo se vsedli okrog prostorne mize, jemnasta, to vam je bilo kaj za želodček in grlo! Ej znala je pripraviti Orehkovka, znala! Kar miza se je upogibala od rumenih puranov, petelinov, kapunčkov, kokoši, od mastne svinjske pečenke in dišečih povitic. Da, še celó krofov, pustnih krofov, ali kakor bi rekel gorenjec, še celó boba ni manjkalo. Zveneli so kozarci, raz-

spremeniti, živini s kolikor mogoče debelim izdatnim nastilom sljati, kakor s sèsekano koruznico, z sèsekanimi zelenimi vejicami posebno jelšovimi, brinjevimi itd. Na gnojnišču samem ne bomo smeli pustiti, da bi nam oteklo le najmanj gnojnice v bližnji potok ali bližnjo reko, ampak porabiti jo bomo morali za polivanje gnoja. In kar je za to porabiti ne bomo mogli, speljati jo bomo morali pa na travnike in deteljišča, da nam bodo tem obilnejše rodila. Skratka, privaditi se bomo morali, da bomo najprej skrbeli za gnojnišče, ne pa na zadnje ali še celó nikedar, kakor je marsikje to dandanašnji navada. Kar le mogoče velik in lepo pravilno oskrbovan kup gnoja pri hiši, to bi moral biti ponos slehrnemu gospodarju, še celó pa onemu, ki se peča z vinogradarstvom. Pri nobenem gospodarstvu, posebno z vinogradarstvom spojenem gospodarstvu, bi pa ne smelo zraven lepega kupa gnoja še nekaj manjkati, namreč ne manj lep kup takozvanega komposta ali mešanca, kateri bi bil kar nalašč namenjen le za gnojitev vinogradov. Cestno blato, postrški dvorišča, pleve raznega žita, pepel, kateri pri perilu ostaja, obrabljeno čreslo, žaganje, smeti, itd. Vse to na kup spravljeno, s stranišnim gnojem in gnojnico dobro zabeljeno, dva do trikrat v letu prekopano ter premešano, daje kompost ali mešanec. Kompost ne stane razun malo čela ob času ko drugzega opravka ni, čisto nič, in vendar izdà lahko ravno toliko, kakor pravi gnoj posebno pri trti.

Zato gospodarji, lotite se tudi naprave komposta. Glejte da postane ona navada pri gospodarstvu, in prepričali se boste v prilično kaj

tegovala se je harmonika in odzvanjala se je vesela pesem. A ko je bilo vse najbolj židane volje, vzdignil sem se tam iz kota jaz in tako-le napil:

„Slavna moja gospoda! vrli svatovi, vesel dan slavimo danes — baš ono, kar so svetkovali nekda v Kani galilejski — slavimo veselo ženitnino dragega našega prijatelja, gospoda*) Mihca Dugolina z lepo, izbrano nevestico Metko Tepko. Kakor so se veselili ondi, tako se veselimo tudi tukaj, a jaz bi rekel, da še bolj, ker je ondi zmanjkalo vina, mi pa imamo tu, hvala bodi dragemu Bogu in skrbnemu starešini, gospodu Orehku vsega v obilju. Gospoda moja, ali ne, da ste vsi z menoj jedne misli in srca, če rečem, da Bog živi dragega ženina gospoda Mihca in njegovo mlado nevestico še dolgo, dolgo! Zakon naj jima donese obilo sreče in otrok in Bog daj da bi gledala svoj rod v četrtem kolenu. Bilo jima vedno dobro, če bolje ne, saj tako kakor danes. Gospoda moja, jaz dvigam kozarček

* Pri nas, v Žabji dolini je od nekda takova navada, da na ženitnini govoré jeden drugemu gospod.

kratkem času, da Vam ne bode pomanjkovalo gnoja za vinograde. Lahko boste ameriškim cepljenim trtam z njim prav dobro gnojili, in pridelovali na jednom oralu takega vinograda več vina, kakor ga dandanes na treh nepogojenih.

Torej gospodarji vinogradarji, sprijaznite se le z mislijo, da bode treba odslej tudi vinograde izdatno gnojiti, in premišlujte, kako bi se dala temu primerno Vaša gospodarstva prirediti, premeniti. Napraviti kompost — lotite se pa kar precej, vsaj ne manjka nobenemu v to potrebnih pogojev.

Prvi slovenski katoliški shod.

Slovenci smo majhen narod. Pri vsem tem imamo pa še nesrečo, da smo razkosani kar v šest dežel, med katerimi smo samo na Kranjskem v velikej večini — povsod drugod nas zatira Nemec in Lah.

V združenju je moč. To je stara resnica. Združiti se je torej tudi nam. Pa kje? kako? kaj naj nam bode podlaga? Katoliška cerkev nas je združila početkom — ona je tudi sedaj razun jezika slovenskega še najtrdnjša vez, ki nas združuje — pa tudi jezik domači nam je ohranila le ona. Da smo zgubili katoliško vero — zdavnaj vže bi ne bilo več Slovencev, ampak le ponemčenci bi hodili po naši domovini.

Zaradi tega pozdravljamo z največjim veseljem blago misel, da se letos priredi občni katoliški shod v belej Ljubljani. Taki shodi so bili po Nemškem, po Francoskem, tudi vže v

v zrak v slavo mladega para in izpijam to zlato kapljico v njegovo slavo do dna. Živila! Storite tako tudi vi!“

Zadonel je gromki: Živio! kozarci so zažvenkali, a harmonika zaigrala je pesem:

„Ljubi ženin Mihec ti,
Poglej si nevestico,
Ki zraven tebe tu sedi,
Če ti je kaj zvesta.
Lepa je, mlada je
Tvoja je!“

Tako je bilo na pustno nedeljo lanskega leta. In lepo je bilo tedaj!

Letos je drugače! Saj sem zapel gori:

„Hejsasa, hopsasa pustna nedelja
Lan sem bil krofov sit, letos pa zelja!“

Da, lani smo krofe jeli in sto drugih dobrih stvari, a letos sem pa udaril po kislem zelju. Kaj sta imela Mihec Dugolin in Metka Tepka, katera živita v svoji koči v najlepši slogi in zibata že malega Mihca, ne vem, krofov izvestno ne. Pa kaj me briga, saj se spravi tudi kakova druga jed pod streho, da je le želodček poln.

Avstriji na Dunaju, v Gradcu v največjo korist; gotovo bode koristen tudi naš slovenski. Žal, se prikazuje tudi pri nas bolj in bolj oni pogubni liberalizem, ki se je priklatil s tujega k nam. Ta grozi propad naše svetje veri — kajti liberalizem in vera sta kakor voda in ogenj! — A s tem pa grozi posredno pogin tudi naše narodnosti. Treba se je ustaviti takemu početju z vsemi močmi, z vsemi pripuščenimi sredstvi. Tu naj se združijo vsi pravi domoljubi: vera katoliška in jezik slovenski! to nam je geslo. Pri katoliškem shodu se bomo pomenili, kaj nam je potreba, in kako bi potrebno dosegli. Tu se bodo oglašali najplemenitiši možje od juga in severa, od vzhoda in zahoda — tu se bodo odkrivala rane, pa tudi nasvetovalo zdravilo zanje! Bodi torej pozdravljen slovenski katoliški shod!

Da imamo prav, so nam pač najboljša priča, naši zapriseženi sovražniki — liberalni Nemci.

Njihovi časopisi namreč kar besné, odkar so zvedeli, da se namerava napraviti tak shod. Ogenj in žveplo bljujejo vže sedaj nad ta „grozni“ shod ter kličejo vse mogoče zoper to počenjanje katoliških Slovencev. Neki koroški liberalen listič celó zahteva v svojej blaznosti, naj škofje ustanovijo zoper katoliški shod!

Česar se liberalni Nemci in Lahi bojé, to nam gotovo koristi? Radi tega bomo z največjo radostjo o tem še več pisali, da seznanimo svoje bralce natančneje z bodočim shodom ter je zanj navdušimo.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Sošli so se deželni zbori zopet čez dolgo časa, kajti leta 1891 niso bili sklicani. Posla bodo imeli torej dovolj, časa za obravnave pa menda le malo, ker se brž po velikej noči začne zopet državni zbor. Posebnosti ravno doslej še ne vemo iz njihovih obravnav povedati — vsaj veselih ne.

Naš kranjski je obravnaval doslej skoraj izključno le potrebne račune in proračune, ter različne prošnje. Pri obravnavi šolskih računov je sklenil deželni zbor, da se priporoča slavnemu deželnemu šolskemu svetu, naj skrbi po moči, da občine ne bodo zidale preobširnih in predrzih šolskih poslopij, ki presegajo njih denarne moči. Pač pametno. Mi smo prepričani, da ni prav, ako se za šolska poslopja izdaja 10—20 tisoč, ko pa je morda večina hiš, katere otrok po zimi celo burje pošteno ne varujejo.

Precej zanimiv je bil tudi razgovor, ki se je vnel, ko je poročal prof. Šuklje o učnih knjigah za slovenske šole.

Naši poslanci so tudi prašali vlado, zakaj se dela pri dolenski železnici toliko časa ne razpišejo. Deželni predsednik je odgovoril, da to ni bilo mogoče, ker se zaradi slabega vremena ni mogla še na drobno ogledati železnična proga od Grosuplja proti Novemu Mestu. Ko se to zgodi, se bodo dela precej razpisala; upati je, da še ta mesec.

Deželni zbori istrski, koroški in štajarski so brž pokazali svoje sovraštvo do Slovencev. Italijani v Istri niso volili nobenega Slovana v kakov odsek; nemški Korošci v noben odsek poslanca Einspielerja, poslanca Muri-ja samo v eden odsek, ki nima nič posla. Na Štajarskem je bilo izpraznjeno mesto deželnega odbornika. Ako bi bili Nemci količkaj pošteni, bi bilo pričakovati, da izvolijo na to važno mesto Slovence, ker sedaj ni v odboru nobenega, dasi je na Štajarskem dve petini Slovencev — a zastoj, liberalci ne poznajo pravice: izvolili so liberalnega Nemca.

Najvažniši je pač deželni zbor kraljevine češke. V mesto Prago obrača vse svoje oči; tu se ima obravnavati sprava med Nemci in Čehi. Toda ta sprava je po vladnej predlogi taka, da se je Nemci veselé, a Čehi bojé; iz nje pač ne bode kruha.

Naša država misli nov denar vpeljati — in sicer zlat denar! Doslej imamo pri nas srebrno veljavo, sosednje dežele pa večinoma zlato. Od tod prihajajo velike sitnosti na mejah, pri trgovini itd. Tudi govore, da se bode uvedla mesto sedanje manjša enota — mesto goldinarja, pol goldinarja, ki se bode imenoval krona. Posebna komisija na Dunaju se o tem posvetuje. Doslej še kaj gotovega niso določili.

Naš presvitli cesar so prišli 11. t. m. v Miramar pri Trstu.

Zaradi razpora med deželnim predsednikom in deželnim glavarjem v Bukovini je razpuščen tamošnji deželni zbor.

Kaj je novega po širokem svetu?

Ker se je cesar na Pruskem odločno postavil za versko šolo, so njegove govore nekateri liberalni listi ostro prijemali. A pruski cesar je mlad odločen mož; sedaj se morajo oni listi zagovarjati radi razžaljenja veličanstva cesarjevega. — Sicer pa v tej pruski nemški državi ni vse tako lepo, kakor se vidi nekaterim liberalnim Nemcem pri nas. Grozne reči se beró, kako se ravna tamo z ubozimi vojaki. Tudi našim Janezom ne cvetó rožice, ko pridejo pod hudega korporala ali frajtarja, ali taci zverin vendar ni še pri nas, kakor gori na Nemškem.

Na Ruskem je jako mnogo gnjilega, zlasti med uradnikom. Ako pa kedo o tem jasno govori, ga preganjajo, ali celó zapró. Hočejo biti slepi.

S katoliki pa še vedno grozno delajo — posebno še s tistimi, ki imajo ruski obred, pa so z Rimom združeni. Vrli list „Slovenec“ objavlja liste nesrečnih pregnancev, katere je ruska vlada zgnala zavoljo vere z njihovega domovja v daljno vzhodno Rusijo. Človeku se lasje ježijo, ki bere take krutosti. Skoraj bi privoščili nekaterim našim liberalcem, da bi vsaj 14 dni pokušali ta „ruski“ med.

Francozi imajo nove ministre. So pa le nova imena — s starimi mislimi.

Angleška vlada ima doslej primeroma najmanj vojakov, ker jo stane vsak vojak kacic 600 gld. ali vendar vse kaže, da se tudi ona pripravlja na to, ako bi se vtegnila vneti vojska.

Piše se nam:

Iz Novega Mesta, dné 12. marca. — Naši vrli gimnazijalci so napravili „Muzikalično-deklamatorično akademijo“ v korist dijaškemu podpornemu društvu. — Od nekdanj je v Novem Mestu med vsemi ta zabava vselej najbolj obiskana, in smemo reči, da ni za drugimi zaostala. Da-si nesrečna influenza še vedno nadleguje naše mesto, da-si vreme ni bilo lepo, se je zbralo vendar toliko občinstva, da je bila velika dvorana — polna, premajhna. Kako ljubi vse naše dijake, je bil pač ta najjasnejši dokaz: videl si zbrane zastopnike iz vseh stanov od najvišjih do najnižjih.

So pa tudi zaslužili dijaki in gospodje, ki so se trudili s podučevanjem tako vsestransko zanimanje, kajti vršile so se vse točke tako gladko, lepo, res izorno, bode naj vže petje, godba, deklamacija ali igra, da je bila zaslužena občna pohvala. Veliko živahnost provzročila je po „Nestroju“ prirejena gluma z godbo: Veliki dobitek. So pa tudi res igrali dijaki — zlasti glavne osebe — nepričakovano dobro. Smeha ni bilo ni konca ni kraja.

Denarni vspех je bil ravno tako dovoljen, kakor doslej in še bolj: prejela je kasa čez 155 gld.

Razun slavnej direkciji gre brez dvoma za tako dober vspех posebna hvala g. P. Otokarju Alešu in g. kapiteljskemu organistu Hladniku, ki sta urila dijake v petju in godbi — pa g. profesorju Vrhovcu, ki se je žrtvoval res z neumornim trudom, da je imela igra tako krasen vspех. Žal, da radi malega prostora v našem listu ne moremo o tem obširneje poročati.

Iz Zagorja ob Savi. Predrage „Dol. Novice“, dovolite mi nekoliko prostora, da čitatelji pozvedó, kakó je v našem kraju. V tem kraju namreč, dasiravno med gorami in le po ozki dolini, ki te pelje iz kolo-dvora proti Trojanami, gibati se je pričelo živahno národno življenje. V par letih napredovalo je Zagorje tako, da se marsikateri potovalec kar začudi. Marsikateri bode se še spominjal, ko je po časopisih čital, kako se je skazoval vže naš vrli „Sokol“ pri raznih izletih kakor v Zagrebu, Celji, Glincah, Litiji, Trojanah itd. ker je ponosno stopal s svojo krasno zastavo (slika sv. Cirila in Metoda).

Poleg društva „Sokola“ je tukaj tudi bralno društvo, ki prav dobro napreduje — naj zadostuje ako omenim, da ima 18 vrst časopisov, med temi 16 slovenskih in le dva nemška.

V sredi svečana meseca je pa iz gori omenjenih dveh društev pognala mladika: vstanovila se je po-

družnica sv. Cirila in Metoda. Pri ustanovitvi je pomen tega društva obširno razložil g. Gregorčič, kateri je v govoru večkrat poudarjal; da jo imamo čuvati, kakor vojaki trdnjavo pred neprijatelji.

Za vero in materni jezik dela ta vrta družba, torej podpirajmo jo.

Dné 28. svečana priredila so društva sijajno veselico, katera se je vršila v društvenih prostorih staroste „Sokola“ gospoda Medveda. Gledališka igra „Nemški ne znajo“, izpala je izvrstno; petje, moški, ženski in mešani zbor, je bilo vse pohvale vredno.

Udeležilo se je toliko občinstva, da je bila jako prostorna hiša g. Medveda prenapolnjena. Odlično občinstvo iz Litije, Šmartna, Trbovelj, Hrastnika, Št. Lamperta, Št. Gotarda, Trojan in bližnje okolice se je kar čudilo obilnej udeležbi te sijajne veselice. Kar zadene postrežbo, gre že dobro znani gospej Medvedovi vsa pohvala. In tako nam bode ostal vesel večer v prijetnem spominu.

Iz Velike Vasi. Več let vže sprejemamo Vaše „Dol. Novice“, ali redko laj smo Vam poročali. Dné 22. februarja po noči se je zgodila pri nas grozna nesreča. Fant Gašpar Gril iz Velike Vasi je šel zvečer, ko je bil rožni venec odmolil, v drugo pol ure oddaljeno vas. Od Sv. Nikolaja pa so prišli v ravno tisto hišo trije fantje. Ko tega zagledajo, kar zapusté hišo ter Gašparja na potu počakajo. Vračujočega se, mahne eden teh zlobnežev s krampom po glavi, da ubožec kar obleži. Zjutraj ob 4. uri so ga našli pobitega v snegu. Živel je samo še tri četrt ure. Gosposka ima hudobneže vže v roki.

Druga nesreča se je zgodila v ravno tej vasi dné 25. februarja. Marija Kokalj se je obesila v gornjem nadstropji svoje hiše. Preveč je žalovala po svojem možu, ki je letos umrl ter bila vsled tega slabega uma.

Iz Svibnega. (Kmetijski stan v zadregi). — Raznovrstne nadloge, težave in sitnosti pritiskajo dandanes kmeta tako, da mu je skorej obupati; in vendar je ta stan tako važen in za državo najmočnejši steber. Zdaj pridejo slabe letine, zmiraj večji davki in raznovrstni drugi stroški v „moderni dobi“, katerih včasih ni bilo. Ali jedna največjih stisk za kmeta pa je, pomanjkanje delavcev na deželi. — Med tem ko država skrbi za delavce pri rudokopih, tovarnah in drugih takih napravah, da jim je zagotovila po novih postavah obstanek in boljšo bodočnost, je vsekala kmetu neznosno rano, ker zdaj delavci iz dežele še bolj tiščijo v mesta, tovarne itd., kjer imajo več prostosti in zabave. — Na Dunaji je nad 40.000 delavcev brez vsakega posla in zaslužka, na deželi pa ni dobiti dobrega posla, če bi ga tudi iskal v desetih vaseh. In ako že dobiš hlapca ali deklo, da mu daš desetkrat toliko plačo, kakor je bila pred 40 leti in dobro hrano in obilno pijačo, pa ga ne smeš nič posvariti radi njegove razuzdanosti, kajti precej ima na jeziku besedo: „če nisem za vas, pa grem“. Koliko je kmetjskih očetov, kateri so že komaj čakali, da jim otroci dorastejo, da pomagajo potem pri delu, ali varali so se; komaj so odrastli deškim letom, ne diši jim več poljedelstvo in hajd za drugimi v mesta ali tovarne in kedar tam niso več zmožni za delo, ali ako so bili radi kake preku-cije ali upornosti po tako zvanem „šub“ domov pri-tirani, tedaj pa jih živi občina na občne stroške po domovinski postavi. Batine po hrbtu! Ravno sedaj po novem letu o priliki punta delavcev pri rudokopih je bilo veliko delavcev odpuščenih in v njih domovinske občine vritiranih. Potem pa delavec z obilno dru-

žino, zaslužka nič, kruha nič, denarja pa še manj, pa pride občino nadlegvat za podporo. 20 let in še več si se klatil okoli po tovarnah in nisi hotel pomagati kmetu delati, ali sedaj naj te on živi, ko nisi za nobeno rabo! Ravno v tem oziru čakamo komaj nove domovinske postave, po kateri naj si domovinstvo pridobi vsaka oseba, katera določeni čas v občini biva. Ako ne bode postavodajalstvo skrbelo na kaki način, da se zabrani delaboječim osebam v mestu službo iskati, res še poštemu kmetu ne bo obstanka. Vsak kmet bo moral le toliko zemlje obdelovati, kolikor jo bo mogel sam obdelati brez tujih delavcev. Ker je dandanes kmetški obstanek odvisen le od denarja, da se mora vsaka reč le z denarjem plačati in čuda toraj, da propada, da pride špekulantom in oderuhom v pest, da je v resnici sedaj kmet slabši, kakor je bil ob času, ko je bila še tlaka in desetina.

Tudi je za kmeta velika nesreča, ako se v okolici vstanovi kaka nova tovarna ali fabrika, kajti vsi posli potem tja tišijo in kmet si mora delavcev najeti iz krajev, kjer fabrik ni. Iz tega se razvidi, od kod izvira pomanjkanje delavcev na deželi. Kdor je še kaj premožen, da zamore poslom prav veliko plačo in dosti pijače dajati, tak še dobi kakega obrabljene posla, ali ne smeš mu nič reči, drugače je precej s culo pred durmi.

Domače vesti.

† (Andrej Škrabec.) 3. t. m. je končal svoj zemski tek 79 let star velečastiti g. kanonik Andrej Škrabec po dolgem bolehanju in večkratnem prejetju sv. zakramentov. Pogreb 5. t. m. dopoldne je bil veličasten; vdeležilo se ga je veliko število duhovnov, razne uradnike, zastopi mestnega odbora in različnih tukajšnjih društev. — Zadnja leta gospod več ni mogel opravljati duhovske službe. Tudi oporoke ni napravil. Kapiteljska cerkev in ubožni zaklad mestni bodeta dedovala vsak tretjino njegove zapuščine.

(Mestni zastop) je imel dné 9. t. m. sejo, v katerej se je sklenilo nekaj važnih reči. Nekaj podamo tu ob kratkem. Gospod župan je spregovoril nekaj besedi v spomin umrlem blagem g. J. Ekel-u, ki je bil celih 26 let dobro znan — priljubljen okr. glavar v našem mestu in častni meščan ter o veleč. g. kanoniku Škrabec-u, po kojem bode prejel mestni ubožni zaklad precejšnjo svoto. V znamenje sožalja so ustali navzoči. Za mestni ubožni zavod je poslala neznana oseba iz Gradca 60 gld. Gospod župan naznanja, da je vsprejel poročilo, da bode letošnje poltje skoraj gotovo na Dolenjskem vojaška koncentracija 7000 mož, ki se bodo nastanili ob cestah od Smuke do Trebnjega. Dné 21. t. m. pride 13 častnikov v tej reči semkaj v Mesto. Treba bode skrbeti, da se vse potrebno pravočasno pripravi. — Tukajšnje zakupno vžitninsko društvo je doslej plačevalo za 10 odstotni vžitninski naklad mestu 540 gld., a doslej ponuja samo 480 gld. Mestni zastop ponudbe ni vsprejel. Država namerava pošto v Novem Mestu podržaviti; ali pripravnega poslopja ne more dobiti. Poštna direkcija namreč je sporočila, da dosedanjšega poštnega poslopja nikakor ne sprejme. Mestni zastop je ukrenil, kar je sedaj najbolj kazno, da se vendar reč prej ko prej omogoči. Okrajno glavarstvo je poslalo dopis, naj se skrbi za zdravstvene naprave, barake, razkuževalni stroj itd. Zastop je odgovoril, da se bode po zmožnosti tej želji vstreglo. Dalje se je sklenilo, da se ukaže strogo sledeče: Vsak hišni

posestnik je dolžan ob dnevih, ko pomrzne, do sedmih ure zjutraj pred svojo hišo potresti s peskom, pelom ali žaganjem. — Prazni vozovi se ne smejo puščati na ulicah ne po dnevi ne po noči. Izjema je le z naloženimi vozovi, ako se ne morejo pred nočjo sprazniti; a biti morajo razsvetljeni z lučjo in v kraju, da se je mogoče ogibati. — Gnoj se ne sme nikdar skladati na ulice; izjema se pripusti le, ako se ne more z vozom do gnojne jame. Toda v tem slučaju mora biti gnoj pospravljen in vse počedeno po zimi do 8. po letu do 6. ure zjutraj. Za zgornje prestopke je določena postavna kazen od 1 do 10 gld. Kakor zgornje tako se določi dalje na zahtevo c. kr. okr. glavarstva tudi še sledeče: Konji, goveda, se ne sme nikdar v mestu puščati sama, ne pri vozu ne prosta. Ako se goni na vodo, je treba, da se ima navezana, tudi ni dovoljeno enega konja jahati drugega pa prostega pustiti. Kazen zadene gospodarja, ali posla (če je ta kriv) in sicer plača od 1 do 10 gld. ali pa zapor. — Drva in drugo se ne sme zunaj na ulicah zlagati. Za živino se priporoča, naj se doma napaja, kakor se to godi sploh po večjih mestih. Služba mestnega prižigalca se združi s službo pospravljalca ulic ter se vnovič razpiše. Plača 15 gld. na mesec. — Določil, bolj prav vnovič potrdil se je „dimnikarske tarif“. Mnogo gospodarjev je, ki ne pusté dimnikov ometati. Tem se ostro zaukaže, da morajo dati dimnike osnažiti vsaj štirikrat v letu. Kdor tega ne stori, temu se bode dalo omesti na njegove troške, on sam pa se bode ostro kaznoval. Vsem dotičnim se bode to naravnost sporočilo. Mestni zastop si je svest, da mu je sveta dolžnost, da po možnosti odvrne vsako nevarnost kacega požara. (Dalje prihodnjé.)

(Umrla) je v visoki starosti dne 22. februarja gospa Marija Frankovič, uradnikova vdova, mati gospoda sodnijskega pristava v Kostanjevici. — Dne 13. t. m. je pa umrla po kratki in mučni bolezni obče znana in spoštovana gospodičina Marija Jenkner trgovka in posestnica. Naj v miru počivate!

(Prememba posestva.) Neki dunajski bogatin, je baje kupil posestvo „Ruperč Vrh“ za 96.000 gld.

(Slovenska gledališka predstava) bode v saboto dné 19. t. m. v tukajšnjem „Narodnem domu“, predstavljal se bode pri nas prvokrat izvrsten igrokaz v treh dejanjih „Svetinova hči“. Uloge so dobro razdeljene in je upati obile udeležbe.

(Maskarada) na pustni torek v naši čitalnici bila je dobro obiskana; posebno so bile dame obile zastopane in v zares lepih kostumih in maskah, žal, da se o gospodih tako izraziti ne moremo. Obilo smehu privabil je „originalni“ Grafofon. Zabava je bila zelo živahna in naredila lep konec obilnim in finim zabavam naše čitalnice letošnji predpust.

(Popravek.) V zadnjih „Novicah“ je bilo naznanjeno, da je novi župan g. J. Žan, po domače Penca. V imenih je pomota: Novi župan je gosp. Ivan Penca, po domače Žan s Težke vode.

(Nov živinski sejm.) Vsled odloka visoke deželne vlade za Kranjsko od 13. februarja 1892, št. 14.370, se dovoljuje v Višnjigori na dan sv. Neže t. j. dné 21. januarja nov živinski semenj.

(Iz Starega Trga) so nam poslali nekateri gospodje naročniki dopis — kot popravek na tamonjši dopis od prvega tega mesca. Mi nismo videli prav nič žalivega v onem dopisu — kajti gospod dopisnik nikakor ni trdil, da tržani nič ne storé

govoril je le da je to „zadnji“ trg, ker gre vse navadno pot, ker je ta kraj jako oddaljen od družih večjih krajev. Mi vsaj smo ga tako umeli, zato tudi vsprejeli one vrstice. Ako pa možje vendar le zahtevajo, bomo prinesli njih dopis dné 1. aprila; prepričani pa smo, da nimajo vzroka to zahtevati.)

Smešna pa resnična dogodba.

(Kako je mož kavo kuhal?) Neki mož je vzel kar surovo kavo, ne da bi bila zrna ožgana in zdrobljena in jo je dal v lonček. Mož kuha in kuha pa nočejo se zrna skuhati, da bi mehka postala, ali mož vendar kar zlije in strese kavo v skledo in jo nese v hišo in ko jo na mizo postavi si misli, zdaj pa le sladkorja notri pa kruha pa bo kaj dobro za povečerj. Saj zaslužim, da si kaj boljšega privoším, pa posebno še sedaj, ko imam toliko dela; nocoj moram dvoje hlače narediti, eno vestjo in še drugo — to vse bodem šival do polu noči; zdaj pa le na večerjo! Vzame žlico in začne jesti. Ali glej čudo, jaz ne vem zakaj je tako slaba, nič nima prave moči; pokusi še ti, je rekel svojemu sinu. Sin pokusi kavo in dobro globoko seže v skledo, ter prinese iz nje celo zrnje kave. Kako bode bobra kava mu je rekel sin, ker ste dejali celo zrnje kuhat? mati ga zdrobi in sežgo, pa je veliko bolj dobra. Zdaj pa mož vse zrnje ali kavo iz sklede pobere, juho pa spiže. Potem vrže zrnje v ponev in ponev na ogenj, da se sežge in zdrobi. Ko je zrnje sežgano in zdrobljeno, jo dene v lonček in nanjo nalije vode. Zdaj se pa le namakaj do jutri večer, da bodeš prej mehka, da te ne bom tako dolgo kuhal in v peč gledal, kar k ognju te pristavim, pa se bodeš sama kuhala. In res v sredo večer ob 9. uri lonček k ognju pristavi, češ, zdaj se pa le kuhaj do pol enajstih, jaz bodem pa do tega časa napravil eno srajco in potem se vsede k svojemu delu in šiva. Žena pa, ki ni rada videla, da bi se mož privadil kavo kuhati, si pa brž izmisli nekaj. Gre ven, hitro vzame lonček iz peči, zlije z njega vso kavo, ter hitro vanj nalije gnojnice potem zopet lonček k ognju pristavi in gre v hišo. Na to opravi svojo večerno molitev, se vleže v posteljo in čaka premišljeva, kako bode mož zopet kavo večerjal. Ura je že pol enajstih, le po lonček! Žena je pa srpo gledala iz pod odeje. Mož prinese lonček; zdaj pa le v skledo, da se nekoliko ohladi. Oho nocoj je pa že bolj rujava videti, bode pa tudi boljša, kakor sinoči. Zdaj vzame žlico jo dobro zmeša, dene vanjo sladkorja, ter se loti dela. Nekako je spet še bolj čudna, kakor je bila sinoči, nima nič pravega duha. Jaz jo že ne maram, ná jo ti fant, če jo hočeš. Tudi fant jo ni mogel, preveč je dišala. Kave ta mož ni več kuhal, ampak šel je pod streho, kjer je vedel kje kokoši jajca neso in nabral si jih je v klobuk in doli prinesel. Zdaj pa le v kastrolo z njimi. Žena to videvši si misli, le čakaj, ti bom že zopet jajca zabelila. Brž skoči na „dile“, vzame dva para zaprtkov in jih v ponev vrže, prve pa vzame iz nje. Zdaj gre mož po jajca, misleč si, so že kuhani; in ko jih v hišo prinese se vsed k mizi in jih začne lušiti. Eno povžije hitro, a drugo že ne more; hotelo mu je kar sapo zapreti, tako nekak smrdeč duh je šel od njega. Tako je odvadila žena moža, da ni več kuhal kave niti jajec.

Loterijske srečke.

Trst	5. marca	66	72	9	53	68
Gradec	12. „	77	63	35	32	69

Po asnilo.

Prodaja, katera je objavljena v listu „Dol. Novic“ od 1. marca in današnjem, gleda stiskalnic itd., niso lastnina gradu Ribnika, marveč sem to prejel iz prijaznosti mojega prijatelja in ker je posoda res dobra in po ceni. — Toraj se ni obračati na oskrbníštvo gradu Ribnika, ker tam ni napredaj nobena posoda itd.

I. Majdič.

Bogu Vsegamogočnemu je dopadlo, našo iskreno ljubljeno soprogo, oziroma mater, hčer in sestro, gospo

Josipino Dereani roj. Vehovec,

po dolgej mučnej bolezni, prevideno sè sv. zakramenti za umirajoče, danes zjutraj ob polu 6. uri, v 21. letu svoje dobe, k sebi v boljšo večnost poklicati.

Truplo prerano umrle bo v nedeljo 6. t. m. dopoldne ob 9. uri na tukajšnje pokopališče k večnemu počitku prenešeno.

Svete maše zadušnice služile se bodo v mnogih cerkvah.

Nepozabljiva ranjka bodi priporočena v blagi spomin in molitev.

Žužemberk, 4. marca 1892. (72)

Josipina Vehovec, mati. — Jakob Dereani, trgovec, soprog. — Radko in Tinko Dereani, sinova. — Ivan in Alojzij Vehovec, brata. — Ivana Komp roj. Vehovec, sestra.

ZAHVALA.

Za brezštevilne dokaze odkritosrčnega sočutja mej boleznijo in smrti naše nepozabne gospe

Josipine Dereani,

kakor tudi za obilno udeležitev pri sprevodu k večnemu počitku, izrekajo visokočastiti duhovščini, gg. pevcem, slavni požarni brambi, darovateljem vencev, in sploh vsem blagim spremljevalcem svojo najiskrenejšo zahvalo

(73) žalujoči ostali.

Žužemberk 13. marca 1892.

ZAHVALA.

Za mnoge dokaze iskrenega sočutja med kratko boleznijo našega preljubljenega sina, oziroma brata, gospoda

Josipa Vanič-a,

za častno spremstvo k zadnjemu počitku, posebno častiti krški duhovščini, slavni mestni gardi in slav. krškemu in videmskemu gasilnemu društvu; v prvi vrsti pa krškim gg. pevcem ter za darovane vence, izrekamo najtoplejšo zahvalo.

Krško, dné 7. marca 1892.

(69) Žalujoča rodbina.

ZAHVALA.

Za milo sočutje med boleznijo, za krasen poklonjen venec blagim gg. pomožnim uradnikom, meščanski godbi in za mnogobrojno spremstvo pri pogrebu našega sina, oziroma brata, gospoda

Rafael-a Kalinger-ja,

notarijatskega pomožnega uradnika

izrekamo najtoplejšo zahvalo, ter priporočamo dragega ranjcega vsem sorodnikom, prijateljem in znancem v molitev in blagi spomin.

Drška, dné 29. svečana 1892.

Družina Kalinger.

Pri mojem odhodu v Celje pozdravljam vse znance in prijatelje

Franjo Kulovitz,

(65)

trgovski pomočnik.

Št. 3086.

Razglas.

Se daje obče naznanje, da se bodo iz državne trtnice v Kostanjevici naročnikom ameriških trt rezniki na podlagi nakaza visocega c. kr. ministerstva za poljedelstvo dné 4. februarja 1892 šteč. 1893, v Kostanjevskem gradu od 14. marca do 28. marca vsaki dan od 8 do polu 12 ure dopoldne, od polu 1 do 6 ure popoldne; po preteku 28. marca do 7. aprila pa po prejšnem oglasilu pri nadzorniku trtnice, Jan. Kalinu v Kostanjevici; po preteklem 7. aprilu pa ne več oddali. Kup za reznike se mora pri prejemu takoj odrajtati.

C. kr. okrajno glavarstvo v Krškem

4. marca 1892.

Weiglein.

Dober gnoj se prodaja

in sicer na vozove ali ves skupaj. Več se izve v poštni hiši v Novem Mestu.

V najem se da, ali pa prodaja

klobučarija z orodjem, delalnico, stanovanjem in zalogo klobukov v Novem Mestu hiš. št. 25.

Kje je?

ženska z imenom Marija Štajer. Že leta 1890 je odšla v Ameriko, toda podpisani ne more poizvedeti za njo. Ona je majhne postave, črnkasta in stara okolo 27 let. Ima podolgovat obraz, črne oči in dolge lasé. ter ni posebno jasne pameti. Prosim če kdo kaj o njej izve, naj mi to naznani.

Jožef Štajer,

Ely Minnesota, Amerika,

[71-1]

Naprodaj je v Novem Mestu hišna številka 34

lepa garnitura

hišne oprave z nanjem preoblečena, obstoječa iz zofe, šestih stolov in dveh naslonjačev.

(56-2)

Proda se prostovoljno

znano Rormanovo posestvo v Dobrovški Vasi z ugodnimi pogoji. Več se izve pri gosp. župniku v Škocijanu.

(64-2)

Prosta prodaja posestva.

Proda se iz proste roke hiša, št. 8 v Kandiji poleg Novega Mesta blizu mostu, v kateri je bila že več let gostilna. Hiša obstoji iz petih sob, kuhinje, jedilne shrambe konjskega hleva za 10 glav, dveh svinjskih hlevov, šupe za vozove, vinske kleti in kleti za zelenjavo, vse v dobrem stanu; zraven je tudi pristava obstoječa iz pol grunta zemlje, s škodnjem in kozolcem — Proda se vse skupaj, ali pa hiša posebej in pristava posebej. — Ker se bode v prihodnjem letu gradila železnica, nadejati se je v tej hiši dobre trgovine. Prodaja se to posestvo vsled starosti posestnika. Več se izve ravno tam.

Na prodaj je 50 hektolitrov zbrane
zgodnje „Szekler semenske koruze“

katera tudi po rudeči detelji še lahko dozori. Obrodek od 60 do 80 hl po 85 kg, ali od orala 120 do 150 mernikov. Za naše podnebje najbolj primerna, obrodna koruza, katera med vsem vrstam najokusnejšo moko daje. — Cena 1 hl 7 gld., 100 kg 8 gld. 25 kr. in 1 mernik 2 gld. 50 kr. Obrazec (mušter) se dobi na zahtevanje proti poštnini.

Oskrbništvo M. Gresselnove grajščine

v Trebnjem na Dolenjskem.

(52-3)

Gabrov in bukov les

na gotovo dolžino rezan in po naročilu cepljen kupuje

G. Tönniesova tovarna

(42-3)

v Ljubljani.

Pravega čistokrvnega

(50-3)

švicarskega bika

spuščajo v hlevu deželne kmetiške šole na Grmu po 60 kr., potem pravega, čistokrvnega angleškega

jorkšir-mrjasca

po 30 kr.

V Semiču se bodo napravile

[66]

nove cerkvene klopi;

les je že pripravljen; kdor hoče mizarsko delo prevzeti, naj se 28. marca zjutraj ob 10. uri pri tamošnjem cerkvenem predstojništvu oglasi.

Dobre slivovke in borovničarja

je naprodaj več hektolitrov v Kotu pri Mirni. Fini borovničar stane stari bokal 2 gold., ter je najizvrstnejši lek proti mnogim boleznim, zlasti proti bolečinam v želodcu itd. [55-2]

II. Razglas. Št. 262.

Ker k občenemu zboru prve dolenske posojilnice v Metliki dne 21. febr. 189 dovolj povabljenih ni prišlo, se občni zbor skliče vnovič na 19. marca 1892 ob 9 uri dopoldne v občinsko pisarno v Metliki z dostavkom, da se bode sklepalo ta dan o predmetih dnevnega reda brez ozira na število navzočih društvenikov.

Nadzorstvo I. dolenske posojilnice v Metliki,
dne 21. februarja 1892.

Razglas.

Občni zbor posojilnice v Črnomlju,

registrovane zadruge z neomejeno zavezo,
na dne 28. febr. t. l. radi bolezni nekterih udov na-
čelstva ni mogel vršiti in se prestavi na dan

20. marca t. l. ob 3. uri popoldne
v posojilnični sobi.

DNEVNI RED:

1. Poročilo ravnatelja.
2. Predlaganje računa za 1891 in razdelitev čiste-
ga dohodka.
3. Določi se ravnateljstvu remuneracija za l. 1891.
4. Volitev ravnateljstva in računskih pregledo-
valcev za prihodnjo volilno dobo.
5. Nasveti

K obilni udeli žbi uljudno vabi

(61-2) *Ravnateljstvo.*

Na prodaj (57-2)

je iz proste roke hiša štev. 25 v enem nadstropji, katera je sposobna posebej za kmetijstvo in se sestoji iz kletje, hlevom za živino in prašiče, prostorno kolarnico, lepim vrtom, gozdom in njivo. Več se izve pri gospodarju hiš. štev. 15 v Novem Mestu.

200.000 tri do štiriletnih smrek

ima naprodaj graščinsko oskrbnitvo v Radečah in sicer po 2 gl. Dobe se tudi v St. Rupertu in v Podkrajem blizu Terboveli. (58-2)

Na prodaj je (59-2)

nova močna vlnska stiskalnica (preša) z dvema predaloma, dva vlnska soda, jeden obsega 50, drugi 33 av. veder z železnim obročem in jeden mlin za grozde drobiti. Vse po nizki ceni prodaja gospod Majdic, oskrbnik graščine Stari Ribnik jedno uro od Metlike.

Odgovorni urednik, izdajatelj in založnik J. Krajec

Poleg mestnega mlina najbližnji mlin poleg Rudolfovega, z opravo na valjce je na prodaj ali se za več let v najem oddá.

Ker mi druga opravila branijo, se nadalje še z mlinom pečati, ga ponudim po ceni v nakup, ali za več let v najem.

Mlin je zelo prostoren, trdno zidan, s štirimi pari kamni in še z vso opravo na valjce; je v dobrem stanu, najbližnji mlin poleg Rudolfovega na dobrem potoku „Težka voda“, od mestnega Rotovža samo 1100 korakov oddaljen; s tremi gospodarskimi poslopji, lepim velikim vrtom, njivo in malim travnikom nasajenim z sadnim drevjem za 20 centov mrve; na prijaznem kraju. Priporočam ga po ceni v nakup mlinarjem, ali z ozirom na zagotovljeno dolensko železnico do Rudolfovega, za kako drugo industrijno podjetje z vodnim gonilom, na priliko: za mehanično mizarstvo, oljarno, strojarjo, umetno ključavničarstvo ali druga podobna podjetja.

Opomnim, da je v prvem nadstropji mlina lepo stanovanje z šestimi sobami in pravilno pečnico, vežo in kuhinjo, da ima voda pri mlinu slapa ali padca 2-30 metra in da je jéz. ker iz obrezanega kamna v cement zidan, za večno trden.

Plačati je precej pri kupu samo 1000 gl., ves drugi znesek pozneje v letnih obrokih.

Alfonz Oblak,

posest. mlina v Kandiji pol. Rudolfovega.

Kovaški pomočnik

dober, pošten in priden delavec se sprejme takoj proti 10 gl. mesečni plači z hrano in stanovanjem v kovačnico na Dvoru pri Žužemberku.

(60-3)

Janez Zirc.

Lepo posestvo

arondirano, v obsegu od 43 oralov z vsem gospodarskim poslopjem v dobrem stanu, visokim gozdom, vinogradom, poljem in travnikom, kjer se dvakrat do trikrat kosi in se dobi nad 400 stotov najboljša sladke krme, se takoj prodá, ali pa v najem oddá. — Cena z vsem (fundus instructus) 8000 gold. Več se izve pri uradništvu „Dol. Novic“. [54-2]

Osobe, ki prihajajo mnogo z ljudstvom v dotiko, morejo si brez truda zagotoviti

—= lep zaslužek, =—

ki se spreminja v stalen letni dohodek in se more uživati do smrti. Kapitala zato ni treba, pač pa mora dotičnik znati razločno slovenski pisati. Občinski tajniki, gostilničarji, trgovci, cestarji, dacarji, občinski sluge in dimnikarji imajo posebno priložnost okoristiti se s tem zaslužkom. Pisma pošiljajo naj se pod šifro „J. Z. 31“ poste restante v Ljubljano.

Novomesto. Natisnil J. Krajec.